

Innledning

I Språkstatus 2025 ser Språkrådet på tre utvalgte områder i norsk språkpolitikk: universitets- og høyskolesektoren, språkteknologi på norsk samt nynorsk i skole og offentlig forvaltning.

Hele kunnskapssektoren, fra grunnskole til universitet, er en nøkkelsektor for gjennomføring av språkpolitikken. I grunnopplæringen er det særlig nynorsk som opplæringsspråk som står under press fra bokmål. Universiteter og høyskoler er svært viktige leverandører av fagspråk, og for at norsk skal være et samfunnsbærende språk, er det nødvendig at det finnes et norsk fagspråk med norsk terminologi på alle samfunnsområder. I denne delen av sektoren er hovedutfordringen at norsk er presset av engelsk.

Som det minst brukte norske skriftspråket står nynorsk overfor særlige utfordringer. Språkloven gir offentlige organer et særlig ansvar for å fremme nynorsk, og Språkrådet følger opp dette blant annet gjennom arbeidet med tilsyn etter språkloven. Både skolen og offentlige organer er viktige arenaer i arbeidet med å styrke nynorsk.

Den språkteknologiske utviklingen og den økte bruken av kunstig intelligens (KI) fører til nye utfordringer for språksamfunnet. Språkteknologiske løsninger blir stadig mer utbredt. Å få språkteknologi som fungerer på norsk, både bokmål, nynorsk og norske dialekter, er en forutsetning for at norsk skal kunne fungere som samfunnsbærende språk. Det er et uttalt mål i den nasjonale digitaliseringsstrategien at 80 prosent av offentlige virksomheter skal ta i bruk KI i løpet av 2025, og en stor del av dette må forventes å være bruk av KI i form av store generative språkmodeller. Da er det en forutsetning at disse løsningene fungerer på norsk, i tråd med de vedtatte skriftnormalene og rettskrivningsreglene.

Språkrådet har samlet inn statistikk og data fra de tre utvalgte områdene for å si noe om status for norsk språk i 2025. Målet er å følge utviklingen over tid. Det varierer hvor systematisk registreringen av data er på ulike felt, men Språkrådet har samlet inn og strukturert de dataene som er tilgjengelige. Selv om datasettene har mangler og er av forskjellig kvalitet, gir de til sammen en indikasjon på vilkårene for norsk og oppfølgingen av språkpolitikken. Det å samle inn gode data om språksituasjonen på ulike felt kan slik være en måte for ulike aktører å ta ansvar for sin del av den sektorovergripende språkpolitikken på.

Arbeidet ble avsluttet 7. mars 2025.

Universitets- og høyskolesektoren

Språkvalg og språkbruk i forskning og høyere utdanning har stor påvirkning på språk-utviklingen ellers i samfunnet. I forskningen blir det utviklet ny kunnskap om verden, og det innebærer ofte utvikling av nye begreper med tilhørende fagtermer. Kunnskapen tas i bruk i utdanningen og påvirker slik språkbruken til profesjonsutøvere, arbeidstakere og samfunnet for øvrig. I tillegg er formidling av kunnskap til samfunnet en kjerneoppgave i akademien. Siden det akademiske språket påvirker samfunnet i så stor grad, blir språkvalg og språkbruk i universitets- og høyskolesektoren svært viktig i en språkpolitisk sammenheng.

For at norsk skal kunne opprettholdes som et samfunnsbærende språk, er det noen forutsetninger som må være til stede. Det er identifisert noen særlig viktige forutsetninger i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) både i Prop. 126 L (2022–2023) *Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)* og i Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språkløva)*:

- Norsk fagspråk må brukes i utdanningen av studenter ved norske universiteter og høyskoler.
- Det må produseres nok norskspråklige fagtekster på alle fagområder til at samfunnet har tilgang på nødvendig kunnskap på norsk, og til at fagspråket kan opprettholdes over tid.
- Det må finnes oppdatert og allment tilgjengelig terminologi på bokmål og nynorsk i alle fag.

Status for bruk av norsk i utdanningen

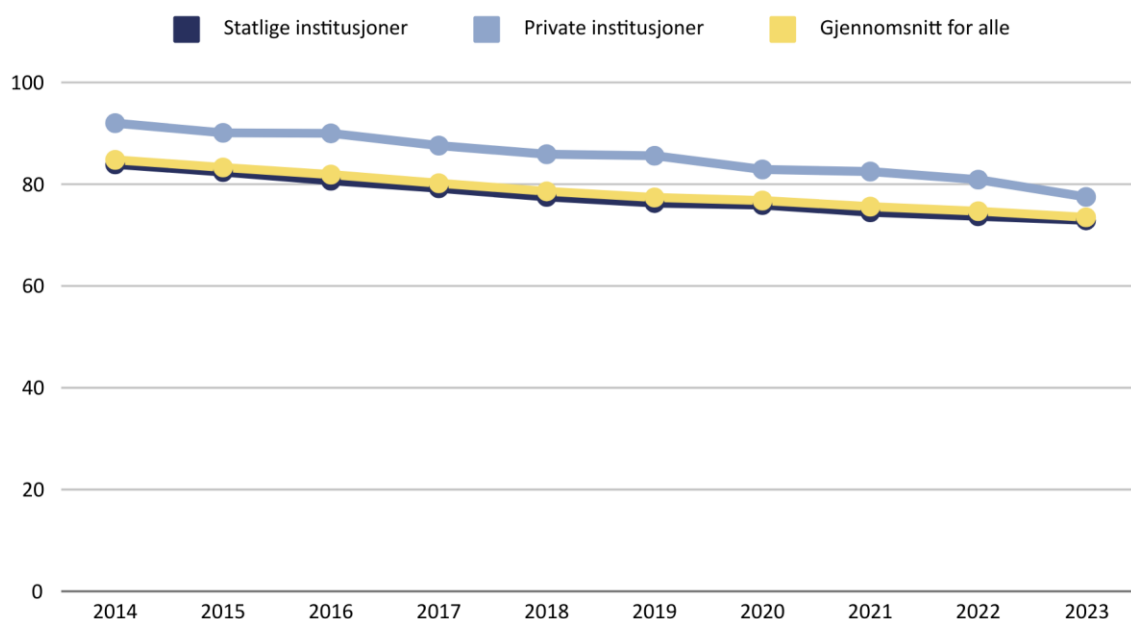
Hvis norsk fagspråk ikke brukes og utvikles i undervisning, pensum og mastergradsoppgaver, vil det på lang sikt svekkes. Det er viktig at studentene får bli kjent med faget sitt på det språket de aller fleste har som morsmål og vil trenge når de skal ut i arbeidslivet. I tillegg viser forskning at studenter lærer best på morsmålet, som for de fleste studenter i Norge er norsk (Håkansson og Svensson, 2024). Språkrådet ser i det følgende på statistikk for språk i undervisning og språk i mastergradsoppgaver.

Språk i undervisning

Norsk språk står generelt svakere som undervisningsspråk i 2023 enn det gjorde for ti år siden. Statistikk fra *Database for statistikk om høyere utdanning (DBH)* viser at det har vært en markant nedgang i prosentandelen emner med norsk som undervisningsspråk på universitetene og høyskolene siden 2014, se figur 1. Dette gjelder både de statlige og de private institusjonene. Samlet sett for statlige og private institusjoner gikk andelen emner med norsk som undervisningsspråk ned fra ca. 85 prosent i 2014 til ca. 74 prosent i 2023. De

statlige institusjonene hadde omtrent den samme nedgangen. Ved de private institusjonene var nedgangen noe større, fra en andel emner på norsk på 92 prosent i 2014 til 78 prosent i 2023. Statistikken gjelder emner der det ble avlagt eksamen i de respektive årene, og språkfagene er holdt utenfor.

Prosentandel emner med norsk som undervisningsspråk 2014–2023

Figur 1: Prosentandel emner med norsk som undervisningsspråk 2014–2023

Kilde: DBH

For mastergradsemnene har det vært en svak nedgang i prosentandelen emner med norsk som undervisningsspråk de siste ti årene. I 2014 var denne andelen på 65 prosent (5335 av 8170 emner) for statlige og private institusjoner samlet sett, mens den var redusert til 58 prosent i 2023 (6445 av 11 067 emner). Nedgangen var størst for de private høyskolene.

For bacheloremner har det vært en mer markant nedgang i prosentandelen emner med norsk som undervisningsspråk i perioden 2014–2023, fra 93 prosent (18 298 av 19 611 emner) i 2014 til 83 prosent (14 326 av 17 197 emner) ti år senere, samlet for alle institusjonene. Også her var det en litt større nedgang for de private høyskolene.

Når det gjelder undervisningsemner fordelt på fagområde, viser tall fra DBH for mastergradsemnene at kategorien *naturvitenskapelige fag, håndverksfag, tekniske fag* har hatt den største nedgangen, hele 14 prosentpoeng fra 2014 til 2023. I denne kategorien er det kun 31 prosent av emnene som har norsk som undervisningsspråk i 2023. *Humanistiske og*

estetiske fag og samfunnsfag og juridiske fag har hatt en nesten like stor nedgang, med 11 prosentpoeng, men her er andelen emner med norsk som undervisningsspråk en hel del høyere, henholdsvis 71 prosent og 53 prosent. *Økonomiske og administrative fag* har også en forholdsvis høy andel emner på norsk, med 57 prosent i 2023.

Også for bacheloremnene har nedgangen vært størst for kategorien *naturvitenskapelige fag, håndverksfag, tekniske fag*. Nedgangen var på hele 17 prosentpoeng, slik at det i 2023 var bortimot en tredel av alle emnene som ikke hadde norsk som undervisningsspråk. Også *samfunnsfag og juridiske fag* har hatt en ganske markant nedgang. I 2023 var det bortimot en firedel av emnene som ikke hadde norsk som undervisningsspråk, en nedgang på 11 prosentpoeng fra 2014. Det er innenfor disse to fagområdene det er størst andel emner som ikke har norsk som undervisningsspråk. Alle fagområdene Språkrådet har sett på, har i perioden hatt en nedgang i prosentandelen emner med norsk som undervisningsspråk.

Det må tas noen forbehold om dataene om undervisningsspråk som er registrert i *Database for statistikk om høyere utdanning (DBH)*: En svakhet er at det ikke er obligatorisk å registrere språk, noe som bidrar til mangelfull statistikk. Ifølge Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse mangler vi sikker informasjon om undervisningsspråk i halvparten av alle emner. Dessuten blir ikke dataene nødvendigvis oppdatert dersom det skjer endringer i undervisningsspråk. Undersøkelser har vist at slike endringer kan skje spontant ved semesterstart. Dataene er derfor ikke nødvendigvis representative for den faktiske språksituasjonen. Utfordringene knyttet til undervisningsspråk er imidlertid ikke bare av teknisk og praktisk art. Det finnes ingen etablert definisjon av hva som skal til for at et språk skal regnes som «undervisningsspråk» på et emne, det vil si hvor mye eller hvor lite som skal til, eller hva slags aktiviteter som skal regnes inn. Bedre og mer nøyaktige data på dette området vil gi verdifull kunnskap om bruk av norsk språk i denne sektoren og vil gjøre det enklere å måle lovetterlevelse, både i henhold til språkloven og i henhold til kravet til undervisningsspråk i universitets- og høyskoleloven.

Språk i mastergradsoppgaver

Andelen mastergradsoppgaver på norsk holder seg noenlunde konstant, men er svakt nedadgående. Det har vært en nedgang fra 59 prosent oppgaver på norsk i 2015 til 54 prosent i 2023. De fleste mastergradsoppgavene blir registrert i *Norwegian Open Research Archives (NORA)*, og her blir det registrert metadata om språk (norsk / engelsk / annet språk). Det finnes imidlertid ikke tall for hvor mange oppgaver som blir skrevet i alt, og det er heller ikke alle mastergradsprogrammer som har krav om å skrive oppgave. Derfor er det ikke mulig å angi noen prosentandel mastergradsoppgaver av det totale antallet fordelt på språk, men kun prosentandelen av de mastergradsoppgavene som ligger ute med åpen tilgang i NORA.

2015			2017		2019		2021		2023	
Språk	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Norsk	5938	59 %	6019	55 %	6337	55 %	7086	55 %	7399	54 %
Engelsk	4024	40 %	4770	44 %	5122	44 %	5586	44 %	6090	45 %
Andre språk	110	1 %	146	1 %	114	1 %	153	1 %	155	1 %
I alt	10072	100 %	10935	100 %	11573	100 %	12825	100 %	13644	100 %

Tabell 1: Antall og andel av åpent tilgjengelige mastergradsoppgaver fordelt på språk

Kilde: Norwegian Open Research Archives (NORA)

Status for norskspråklige fagtekster

For at norsk fagspråk skal være funksjonelt, må det finnes i kvalitetssikrede, publiserte og tilgjengeliggjorte tekster. Det er gjennom bruk i slike tekster at fagspråket kan utvikle den konsistensen og presisjonen som kreves i faglig kommunikasjon. At fagspråket er skriftfestet i bredden av relevante sjangere, er også nødvendig for at kunstig intelligens for norsk skal kunne håndtere norsk fagspråk. Språkrådet ser i det følgende på statistikk for vitenskapelige publikasjoner, fagtekster innenfor formidling og lærebøker.

Vitenskapelige publikasjoner på norsk

Vitenskapelige publikasjoner på norsk kan gi en indikasjon på status for fagtekster på norsk. Språkrådet har hentet data fra registreringssystemet for universiteter og høyskoler (Cristin) og fra Statistisk sentralbyrå.

Data fra Cristin om vitenskapelige publiseringer viser at det har vært en jevn nedgang i publiseringer på norsk de siste om lag ti årene, både i antall og i prosentandel. Prosentandelen har sunket fra 15 prosent i 2015 til 8 prosent i 2023. Samtidig har prosentandelen publiseringer på engelsk steget tilsvarende, slik at den ligger på 91 prosent i 2023. Det er bare marginalt med publiseringer på andre språk enn norsk og engelsk. Tallene for publiseringer på nynorsk er helt marginale og er inkludert i kategorien «norsk» her. I den samme perioden har det samlede antallet vitenskapelige publiseringer i Cristin økt fra i underkant av 23 000 til i overkant av 29 000, en økning på nesten 30 prosent. Det vil si at økningen i antallet vitenskapelige publiseringer i praksis er en økning i antallet publiseringer på engelsk.

Oversikten over andelen norskspråklige vitenskapelige publiseringer på de ulike fagområdene viser at det er store forskjeller mellom dem. Det er størst andel norskspråklige publiseringer i humaniora, med om lag 25 prosent, men andelen er jevnt synkende også her. Norskspråklige publiseringer i samfunnsvitenskapene lå på like oppunder 25 prosent i 2015, men har sunket til omtrent 20 prosent i 2023. Medisin og helsefag har ligget på eller i underkant av 5 prosent i hele perioden, mens det omtrent ikke er publiseringer på norsk i realfag og teknologi.

I perioden 2014–2023 har det blitt levert stadig flere doktoravhandlinger per år i Norge. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at mens antallet engelskspråklige avhandlinger har gått kraftig opp – fra ca. 1300 i 2014 til i overkant av 1500 i 2023 –, har antallet avhandlinger på bokmål ligget relativt stabilt på rundt 100, men med en tydelig nedgang i 2023. Ser vi på andelen doktoravhandlinger på bokmål, har det vært en jevn nedgang fra rundt 9 prosent til 5 prosent på ti år. For nynorsk har andelen variert fra ca. 1 prosent og helt ned til 0,3 prosent i den samme perioden. Andelen norskspråklige doktoravhandlinger fordelt på fagområde er omtrent lik andelen norskspråklige vitenskapelige publikasjoner fordelt på fagområde (jf. forrige avsnitt). I humaniora og samfunnsvitenskapene er rundt 20 prosent av doktoravhandlingene på norsk, mens det i medisin og realfag knapt er doktoravhandlinger på norsk.

Norske fagtekster innenfor formidling

Fagtekster innenfor formidling registreres i ulike kategorier i Cristin, og Språkrådet har sett på kategoriene *bok*, *rapport*, *leksikonartikkel*, *tidsskriftpublikasjon* og *del av bok/rapport* siden disse skriftlige kategoriene er viktige for å opprettholde et norsk fagspråk. Det har vært en svak nedgang i norskspråklig formidling for disse kategoriene (samlet for bokmål og nynorsk). I 2015 var 71 prosent av formidlingen i disse kategoriene på norsk, mens dette tallet i årene fram til 2023 har blitt gradvis redusert til 67 prosent. Nynorskandelen av den samlede formidlingen har holdt seg ganske stabil på 4–5 prosent. Det har ikke vært store variasjoner i antallet formidlingstekster fra 2015 til 2021, men i 2023 er det en nedgang i det totale antallet. Dette kan skyldes et etterslep i registreringen for 2023. Tallene for tekster på norsk har holdt seg relativt stabile for de fleste kategoriene, men det er en signifikant nedgang i artikler på norsk i kategorien *tidsskriftpublikasjon*, fra i overkant av 80 prosent i 2015 til i overkant av 70 prosent i 2023. Det har i samme periode vært en sterk økning i antallet årsverk i vitenskapelige stillinger, fra 15 497 i 2015 til 19 344 i 2023 (Offerdal, 2024). Sett i lys av denne økningen er det en relativt stor faktisk nedgang i formidling med norsk som formidlingsspråk i de utvalgte skriftlige formidlingskategoriene.

Det må tas noen forbehold om dataene fra Cristin. Cristin bygger på at den enkelte forsker rapporterer inn sine publikasjoner innenfor både vitenskapelig publisering og formidling. Tallene gjenspeiler dermed ikke nødvendigvis den faktiske publiseringen, kun den som er rapportert inn. I den grad det er underrapportering, kan man anta at det er større grad av underrapportering i formidlingskategoriene, siden disse gir mindre faglig uttelling for forskerne enn vitenskapelige publiseringer. Bedre data om formidling ville gjort det lettere for UH-sektoren å følge opp språkpolitikken på dette området. Sammenligning av data over tid bør likevel gi en indikasjon på utviklingen, siden vi kan anta at graden av under-rapportering er relativt stabil.

Lærebøker på norsk

Det mangler data for den totale produksjonen av norskspråklige lærebøker for høyere utdanning, men det finnes statistikk fra Den norske Forleggerforening som omfatter bøker fra de forlagene som er medlem av foreningen. Statistikken viser at det blir utgitt ca. 200 til 300 nye lærebøker på disse forlagene per år, men den sier ikke noe om hvilket språk bøkene er på. Det er grunn til å anta at de aller fleste av disse er på norsk, men det finnes ikke data som kan bekrefte eller avkrefte dette.

Språkrådet er i dialog med Nasjonalbiblioteket for å få statistikk over utgivelser av fag- og lærebøker for høyere utdanning.

Status for terminologi på bokmål og nynorsk

Terminologien – det fagspesifikke ordforrådet – er det fremste kjennetegnet ved fagspråket. Terminologien gjør det mulig å kommunisere effektivt og presist om spesialisert kunnskap. Uten en fullstendig og velfungerende terminologi mister fagspråket presisjon og klarhet og kan ikke regnes som et fullverdig fagspråk. Utvikling av terminologi i universitets- og høyskolesektoren har ringvirkninger utenfor sektoren, siden terminologi fra de ulike fagene også tas i bruk i andre deler av samfunnet. UH-sektoren har derfor en særlig strategisk språkpolitisk rolle i å videreutvikle fagspråket gjennom å lage og bruke norskspråklige fagtermer.

Termportalen er en del av Språksamlingene ved Universitetet i Bergen og er den største samlingen av termbaser i Norge. Termportalen fungerer også som inngang for søk i termbaser som ikke ligger i Termportalen. Eksempler på dette er begrepsdelen av Felles datakatalog, som driftes av Digitaliseringsdirektoratet, og EØS-termbasen, som ligger hos Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS). I 2024 ble det gjort i overkant av 111 000 søk i Termportalen. Når termbaser er søkbare i Termportalen, blir de lettere

tilgjengelige for hele samfunnet. Dette er en grunn til at statistikk over termbasene i Termportalen er særlig relevant.

Tall fra Termportalen viser at det er et etterslep i utviklingen av nynorsk terminologi i flere store termbasener, men flertallet av termbasene i Termportalen som er utviklet i universitets- og høyskolesektoren, dekker både bokmål og nynorsk. Man kan anta at andelen nynorsk-termer i begrepsdelen av Felles datakatalog vil øke i tiden framover. De fleste som registrerer termer, følger forvaltningsstandarden for begrepsbeskrivelser. Den ble i 2021 oppdatert i henhold til formålsparagrafen i språkloven, som gir offentlige organer et særlig ansvar for nynorsk, og det er nå obligatorisk å registrere termer på både bokmål og nynorsk. Dette har ført til en markant økning i antallet registrerte nynorsktermer i begrepsdelen av Felles datakatalog. I tillegg kan man forvente en stor økning i andelen nynorsk i den helsefaglige termsamlingen SNOMED CT, fordi Termportalen vil bruke ressurser de neste to årene på å oversette bokmålstermene til nynorsk. Men totalt er det langt færre nynorsktermer enn bokmålstermer.

Termportalen har fast finansiering over statsbudsjettet med midler fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Denne finansieringen startet i 2021. En oversikt fra Termportalen viser at antallet termbasener har økt fra 9 til 26 siden Termportalen fikk fast finansiering. Det er flest termbasener på fagområdet naturvitenskap og teknologi. Det er flere store tradisjonelle fag som ikke er representert med termbasener i Termportalen, blant annet sosiologi, statsvitenskap, biologi og historie. Mange fag er helt uten systematisk utviklet og registrert terminologi.

Statistikken over termbasener gjelder bare baser som er søkbare i Termportalen. Språkrådet kjenner til noen baser som ikke inngår i Termportalen, og som derfor faller utenfor denne statistikken. I tillegg kan det finnes termbasener utenfor Termportalen som Språkrådet ikke kjenner til.

Språkteknologi på norsk

Utviklingen av språkteknologi har direkte innvirkning på statusen til og bruken av norsk språk. Mye av det som omtales som kunstig intelligens (KI), er språkteknologi, slik som stavekontroll, automatisk oversettelse og tekstroboter som ChatGPT og Copilot. Svært mange bruker språkteknologiske tjenester både på jobb og privat. Det satses stort på at offentlig sektor skal ta i bruk kunstig intelligens, og det er en politisk ambisjon at Norge skal ha en infrastruktur for kunstig intelligens i verdensklasse. For at norsk skal være et samfunnsbærende språk, er det derfor viktig at norsk språk kan brukes og er i bruk i språkteknologiske løsninger.

Det er mange eksempler på at språkteknologiske løsninger og KI som er utviklet av internasjonale produsenter, ikke tar hensyn til den norske språksituasjonen med to likestilte skriftspråk. Derfor må Norge selv ta et særlig ansvar for at begge skriftspråkene ivaretas på dette feltet.

Språkrådet har identifisert noen forutsetninger for velfungerende språkteknologi på norsk:

- Det må være nok grunnlagsressurser for norsk, slik at løsningene som utvikles, kan fungere på norsk.
- Løsningene må være tilgjengelige for bruk.
- Løsningene må være av en kvalitet som gjør at de blir valgt av brukerne.
- Skriveprogrammer og skriveverktøy til bruk i skolen og offentlig sektor må legge til rette for likeverdig framstilling av hele normbredden i bokmål og nynorsk.

Status for grunnlagsressurser

For at man skal kunne utvikle god norsk språkteknologi på bokmål og nynorsk, må det finnes nødvendige grunnlagsressurser, det vil si store datasett med tekst og tale, modeller og andre ressurser som kan brukes til å lage språkteknologiske løsninger. Språkteknologi er data-drevet, så slike grunnlagsressurser er en forutsetning for at teknologien kan utvikles. Både kvantitet, altså store datamengder, og kvaliteten på dataene er avgjørende for hvor gode de språkteknologiske løsningene blir.

Hvor finner man grunnlagsressurser?

Språkbanken ved Nasjonalbiblioteket er en nasjonal infrastruktur for språkteknologi. Språkbankens ressurskatalog inneholder mange grunnlagsressurser som kan brukes til utvikling av norsk språkteknologi. I tillegg finnes det en del grunnlagsressurser på ulike internasjonale plattformer, blant annet GitHub, Hugging Face og ELG-plattformen.

ELG (European Language Grid) og søsterprosjektet ELE (European Language Equality) legger til rette for europeisk sammenligning av tilgjengelige språkdata. I 2022 viste sammenligningen at norsk hadde færre språkdata enn de andre skandinaviske språkene. Det har vært en økning i mengden språkdata i Norge siden 2022, men Språkrådet har ikke tall for de andre skandinaviske språkene, så en sammenligning er vanskelig. For Norges del bidrar disse prosjektene ikke bare til å synliggjøre norske språkressurser, men også til å synliggjøre norsk språkpolitikk for internasjonale utviklere ved å vise at bokmål og nynorsk må behandles som ulike språk i språkteknologi.

Det finnes ingen samlet oversikt over ressurser som ligger utenfor språkbanken. Språkrådet vil i dette dokumentet derfor i hovedsak se på ressursene i språkbanken.

Antall ressurser i språkbanken

I språkbankens ressurskatalog ligger først og fremst kvalitetssikrede språkdata med gode metadata.

Figur 2: Søylediagram over økningen i antall ressurser fordelt på type i språkbanken 2012–2024. Diagrammet sier ingenting om størrelsen på ressursene.

Kilde: Språkbanken

Antallet grunnlagsressurser i språkbankens ressurskatalog har økt for alle kategorier i perioden 2012–2024. Statistikken sier imidlertid ikke noe om størrelsen på ressursene, kun økningen i det faktiske antallet. Det har vært en økning i nynorskressurser (tekst og tale) og taleressurser for norske dialekter. Språkrådet har ikke tall på hvor mange som henter og bruker ressursene i språkbanken, eller oversikt over hvem brukerne er.

Det er til en viss grad mulig å bruke metadataene til å si noe om andelen nynorsk versus bokmål i norske data og dermed i hvilken grad nynorskdelen av datamengden har økt.

Antall tekstressurser og forholdet mellom bokmål og nynorsk

Når det gjelder rene tekstkorpuser, er de overveiende på bokmål. Av 26 tekstkorpuser i språkbanken er sju rene bokmålskorpuser, og elleve er blandede med en nynorskandel på under 20 prosent. To er rene nynorskkorpuser, og seks er blandede med en nynorskandel på over 20 prosent.

Det vil være et urealistisk mål at det skal være like mye tekst på nynorsk som på bokmål, siden nynorsk er et mindre brukt språk. Flere av de flerspråklige korpusene som ligger på internasjonale plattformer, for eksempel ELG-plattformen, og som er høstet med en nett-tråler, er tagget med både bokmål og nynorsk, og vi kjenner ikke den reelle fordelingen mellom bokmål og nynorsk. Ut fra det vi vet om nynorskandelen på internett, kan vi regne med at også de flerspråklige korpusene inneholder svært lite nynorsk tekst.

Nettopp for å bøte på lav nynorskdekning er noen av språkbankens datasett laget spesielt med tanke på å øke mengden nynorsk tekst til bruk i språkteknologi. Det gjelder særlig innsamlet tekst fra nynorskkommuner. Tekster fra Wikipedia og tekster som er hentet inn av *Målfrid*¹, har også en høyere andel nynorsk enn de fleste andre tekstkilder på nett. De er også lagt ut som egne datasett.

Antall taleressurser og forholdet mellom bokmål og nynorsk

Talegjenkjenningsverktøy for norsk skal forstå norske dialekter og generere både bokmåls- og nynorsktekst. Språkbanken inneholder færre ressurser for nynorsk enn bokmål. I figur 2 kan vi se at det har vært en økning i taleressurser fra 2022 til 2024. De nye ressursene har god nynorskdekning og dialektrepresentasjon.

Åpne versus lukkede data

I hvilken grad dataene er åpne, har også noe å si for utviklingen av språkteknologi. Data som ligger bak en mur av opphavsrett og personvern (lukkede data), er ikke like anvendelige som åpne data. De er ofte heller ikke mulige å finne. Dermed blir det vanskelig å si noe om forholdet mellom mengden åpne og lukkede data.

Det krever store datamengder å lage språkmodeller. Størsteparten av språkdataene som trengs for å lage store norske språkmodeller, er beskyttet enten av opphavsrett eller av personvern, og kan ikke brukes fritt. Så lenge opphavsrettsproblematikken ikke er løst, kan modeller bare lages ved hjelp av lukkede data (for eksempel Nasjonalbibliotekets samlinger av litteratur eller NRKs arkiver), og modellene kan ikke nødvendigvis legges fritt ut.

¹Målfrid er en tråler som henter inn tekst fra offentlige nettsider på .no-domenet.

Personvern og opphavsrett står også i veien for at eksterne utviklere kan utnytte alle taledataene som ligger i språkbankens ressurskatalog.

Språkmodeller

Språkmodeller er algoritmer som gjør maskiner i stand til å forstå eller generere menneskelig språk. Rent teknisk gir de en sannsynlighetsfordeling over ord eller sekvenser av ord i et språk. En generativ språkmodell er en type språkmodell som er trent på å forutse det neste ordet i en setning eller frase basert på kontekst og sannsynlighet, og som kan produsere ny tekst. En ikke-generativ språkmodell kan lese, men ikke produsere tekst. En språkmodell kalles gjerne en grunnmodell (foundation model) hvis den ikke er trent til et spesielt formål, men kan videreutvikles eller finjusteres til bestemte formål. Nasjonalbiblioteket har tilgang til materiale som andre ikke har tilgang til, og har derfor hatt bedre forutsetninger for å kunne eksperimentere med å lage slike grunnmodeller. Siden ressursene de bygger på, ikke er åpne, kan ikke Nasjonalbiblioteket gjøre grunnmodellene tilgjengelige for andre uten at opphavsretten først avklares. Hvis Nasjonalbiblioteket kunne gjort disse grunnmodellene tilgjengelige, kunne andre finjustert dem til sine formål og til å utføre bestemte oppgaver, for eksempel skrive sammendrag, oversette, innhente informasjon eller gjenkjenne norske dialekter.

Andre grunnmodeller som ikke bygger på lukkede data, ligger ikke i ressurskatalogen, men på andre plattformer som GitHub eller Hugging Face. I tillegg finnes et bibliotek for åpen kildekode, spaCy, med verktøy for språkprosessering som kan brukes til å bygge språkteknologi. spaCy støtter bare bokmål, men Nasjonalbiblioteket har laget en egen nynorsk-versjon som ligger i språkbankens ressurskatalog.

Det pågår for tiden et stort arbeid hos Nasjonalbiblioteket med å lage norske språkmodeller. Språkrådet har fått gjennomslag for at språkmodeller som blir finansiert med offentlige midler, skal virke på både bokmål og nynorsk, og det er gjort store framskritt. Tale-gjenkjenningsmodellen NB-Whisper er utviklet på både bokmål og nynorsk, og det samme gjelder de store språkmodellene utviklet i Mímir-prosjektet hos Nasjonalbiblioteket og NorwAI ved NTNU. Her er det altså en positiv utvikling.

Status for kvaliteten på språkteknologi på norsk

Referansemålinger (benchmarks) er en viktig forutsetning for å kunne måle kvaliteten på språkteknologi og er den kvantitative og automatiske måten å måle kvalitet på. Referansemålinger fungerer som kvalitetsstandarder som man måler noe opp mot. En god infrastruktur for referansemålinger er nyttig for utviklere. Utviklerne kan enkelt teste modellene sine på testsettene og dermed få indikasjoner på hva som må forbedres. Resultatene fra

referansemålingene vil også gi informasjon til brukerne om hvor godt modellene og de ferdige produktene fungerer på norsk.

Man skiller mellom referansemåling på språkteknologioppgaver og kvalitetsvurdering av ferdige språkteknologiske produkter. Eksempler på språkteknologioppgaver er egennavnsgjenkjenning (Named Entity Recognition), sentimentanalyse, ordklassemerking (POS-tagging) og talegjenkjenning. Eksempler på ferdige språkteknologiske produkter er tekstroboter, talestyringssystemer og tekstanalyseprogrammer. Det har kommet flere systemer og datasett for automatisk og objektiv referansemåling, slik at det er mulig å følge med på kvaliteten på norsk språkteknologi. Det er viktig å kunne gjøre disse målingene for å kunne måle framgang i kvaliteten på norsk språkteknologi og hvordan norsk ligger an i forhold til andre språk.

Det skilles mellom språkteknologiske løsninger for tekst og tale.

Kvaliteten på tekstbasert språkteknologi

Kvaliteten på ferdige språkteknologiske produkter ville vært den beste indikatoren på i hvilken grad norsk språkteknologi er god, tilgjengelig og ferdig til å tas i bruk. For tekstverktøy har Språkrådet imidlertid ikke pålitelige resultater fra referansemålinger, bare kjennskap til antall referansemålingsdatasett. Det er flere årsaker til at vi ikke har pålitelige resultater: Det er ikke alle de eksisterende modellene som er testet opp mot referansemålingsdatasettene, og da vil ikke resultatene fra disse målingene nødvendigvis være representative. Måleenhetene for de ulike oppgavene er ikke sammenlignbare seg imellom, så det er problematisk å sammenstille resultatene. Det er ikke mulig å sammenligne på tvers av språk, fordi testsettene er ulike.

Språkrådet kjenner til fire tilfredsstillende referansemålingsdatasett for generative språkmodeller, og de fleste av disse datasettene er utviklet de siste fem årene. For ikke-generative modeller kjenner Språkrådet til ni tilfredsstillende referansemålingsdatasett, og også her er de fleste utviklet de siste fem årene. Det er altså en positiv utvikling på området.

I tillegg til automatisk testing med referansemålingsdatasett kan språkmodeller testes manuelt. Språkrådet testet blant annet ChatGPT i oktober 2024 og tester jevnlig ulike modeller. Per mars 2025 har Språkrådet sett at kommersielt tilgjengelige språkmodeller produserer en del feil på norsk. For nynorsk, som det minst brukte av de to norske skriftspråkene, er feilmengden størst, men generelt bærer tekstproduksjonen preg av at modellene er trent på mye engelskspråklig materiale (Språkrådet, 2025).

Kvaliteten på talebasert språkteknologi

Kvaliteten på talegjenkjenning kan måles i ordfeilrate (WER – word error rate) og i SemDist (Semantic Distance – «semantisk avstand»). Begge målene krever at det foreligger en fasit (som mennesker har transkribert) og en automatisk transkripsjon (som er generert av talegjenkjenningen, og som er det vi ønsker å måle). Ordfeilrate er andelen ord i den automatiske transkripsjonen som er lagt til, byttet ut eller mangler, sammenlignet med fasiten. Ordfeilrate er det mest brukte målet på kvaliteten på talegjenkjenningssystemer. 0 prosent er perfekt, 100 prosent betyr intet samsvar. SemDist er et mål som sammenligner betydningsinnholdet i den automatiske transkripsjonen og fasiten. SemDist oppgis i et tall mellom 0 og 1, og jo lavere tallet er, jo bedre er talegjenkjenningen.

I januar 2024 publiserte Nasjonalbiblioteket et eget testsett for talegjenkjenning i et prosjekt delvis finansiert av Språkrådet. Nasjonalbiblioteket testet systematisk de fleste relevante modellene og presenterte resultatene i rapporten *Status for norsk talegjenkjenning* (Solberg m.fl., 2024). For talegjenkjenning finnes det dermed pålitelige resultater fra referansemålingene, og resultatene nedenfor er hentet fra Nasjonalbibliotekets rapport. Språkrådet har bare resultater for talegjenkjenning, ikke for talesyntese.

Kvaliteten på talegjenkjenning på bokmål

Talegjenkjenning på bokmål fungerer generelt godt, og vi ser en positiv utvikling. Det beste resultatet målt i ordfeilrate er oppnådd for modellen *nb-whisper-large-verbatim-bokmål*, med en ordfeilrate på 11,89 prosent. Det beste resultatet målt i SemDist er oppnådd for modellen *nb-whisper-large-bokmål*, med en SemDist på 0,09.

Kvaliteten på talegjenkjenning på nynorsk

Talegjenkjenning på nynorsk fungerer generelt middels godt, men det er en positiv utvikling å spore. Det beste resultatet målt i ordfeilrate er oppnådd for modellen *nb-whisper-large-verbatim-nynorsk*, med en ordfeilrate på 21,64 prosent. Det beste resultatet målt i SemDist er oppnådd for modellen *nb-whisper-large-nynorsk*, med en SemDist på 0,11.

Status for bruken av norsk språkteknologi

At språkteknologiske verktøy og produkter finnes på norsk, er en forutsetning for noen av de mer overordnede målene for språkpolitikken. Men det er vel så viktig at disse verktøyene og produktene er i bruk.

Bruken av språkteknologi og hvilket språk brukerne velger eller kan velge, er vanskelig å måle. Språkrådet gjennomførte befolkningsundersøkelser i 2020 og 2024, og der gjaldt noen av spørsmålene bruk av språkteknologi. I tillegg gjennomførte Språkrådet en undersøkelse

spesifikt om språkteknologi på virksomhetsnivå i 2023. Det er også utført noen undersøkelser om bruk av språkteknologiske løsninger i skolen. Resultatene fra disse undersøkelsene kan gi noen indikasjoner om situasjonen.

Bruken av språkteknologiske verktøy på individnivå

Befolkningsundersøkelsen 2024 (Språkrådet, 2024b) kartlegger blant annet befolkningens bruk av digitale støtteverktøy for skriving, bruk av KI og bruk av digitale tjenester på norsk og engelsk.

Norsk versus engelsk

En betydelig andel av befolkningen, 44 prosent, benytter seg i hverdagen av digitale tjenester der de ikke kan bruke norsk. Dette er en nedgang siden forrige måling, i 2020, da 49 prosent oppga at de brukte digitale tjenester der det ikke var mulig å bruke norsk (Språkrådet, 2020). Her er altså utviklingen positiv. Vi må ta forbehold om at «digitale tjenester» ikke er nærmere definert og dermed kan omfatte svært mye, også internasjonale tjenester som man ikke kan vente skal foreligge på norsk. Det er betydelige demografiske forskjeller i svarene på dette spørsmålet: Unge under 30 år oppgir i vesentlig større grad at de bruker digitale tjenester uten norsk språkstøtte (56 prosent), sammenlignet med de på 60 år eller mer (31 prosent). Det samme gjelder menn sammenlignet med kvinner (56 mot 33 prosent). Undersøkelsen identifiserer ikke hvilke tjenester det her er snakk om.

I underkant av halvparten av de spurte i befolkningsundersøkelsen oppgir at de bruker KI-verktøy som ChatGPT og Copilot av og til eller oftere i jobbsammenheng, og 30 prosent bruker slike verktøy privat. Undersøkelsen sier ikke noe om de bruker KI-verktøyene på norsk eller engelsk. Undersøkelsen kartlegger imidlertid andelen av befolkningen som mener det er viktig å kunne bruke norsk i KI-verktøy. 35 prosent svarer at det er svært viktig eller ganske viktig at språket er norsk. Bruk av KI-verktøy er trolig ikke så utbredt at alle har en klar formening om hvilket språk de vanligvis velger når de bruker disse løsningene, og 28 prosent har svart «vet ikke» på spørsmålet om det er viktig at språket er norsk i KI-verktøy.

I befolkningsundersøkelsen oppgir 38 prosent at de ofte eller av og til bruker engelsk i stedet for norsk i ChatGPT, Copilot eller andre KI-verktøy. Når det gjelder talestyrte tjenester, er tallet lavere. Her oppgir 28 prosent at de ofte eller av og til bruker engelsk. Hele 70 prosent oppgir at de ofte eller av og til bruker engelsk i søk på nettet, for eksempel Google-søk.

Nynorsk versus bokmål

28 prosent av nynorskbrukerne oppgir at de skifter til bokmål når de bruker ChatGPT, Copilot eller andre KI-verktøy. 77 prosent skifter til bokmål ved søk på nettet. 37 prosent oppgir

dessuten at de skifter til bokmål når de bruker prateroboter fra det offentlige. Dette viser at det stadig er vanskeligere å bruke nynorsk enn bokmål digitalt.

Bruken av språkteknologiske verktøy på virksomhetsnivå

I en undersøkelse Språkrådet utførte i 2023, ble det kartlagt hvor stor andel av offentlige virksomheter som hovedsakelig bruker språkteknologi på norsk. Her kom det fram at 86 prosent av offentlige virksomheter stort sett bruker språkteknologi på norsk, og bare 3 prosent svarte at de stort sett bruker språkteknologi på engelsk (Språkrådet, 2023c).

Bruken av språkteknologiske verktøy i skolen

En undersøkelse fra Landssamanslutninga av nynorsk kommunar (LNK) fra 2024 viser at det i skoleverket er utstrakt bruk av skriveprogrammer der stavekontrollen ikke følger norsk offisiell rettskrivning (LNK, 2024). Problemet er størst på nynorsk. Språkrådet undersøkte vinteren 2024 den nynorske stavekontrollen i Google for Education, og undersøkelsen viste at 74 prosent av skrivefeilene ikke ble markert av stavekontrollen. Opplæringsloven stiller krav om at skriveprogrammer som brukes i skolen, skal støtte både bokmål og nynorsk og følge rettskrivningen. Både Språkrådets undersøkelse og erfaringene fra skolene viser store og alvorlige mangler i skriveprogrammene. Se også avsnittet *Læremiddelsituasjonen for nynorsk* nedenfor.

Språkteknologi som del av totalberedskapen

Satsing på språkteknologi på norsk kan være en viktig del av totalberedskapen i Norge. Talegjenkjenning og automatisk teksting bidrar til at viktig informasjon i kriser og nødsituasjoner vil nå fram til flere. Forvaltning av språkdata til språkbanken, språkroboter og offentlige baser for datadeling hører til den digitale beredskapen. Skal norsk språk være en del av Norges beredskap, trengs det god lese- og skriveopplæring, godt vedlikeholdte og tilgjengelige terminologiressurser på beredskapsfeltet, relevant språkteknologi (tekst- og taleressurser) og tilgjengelig og relevant flerspråklighets- og tolkekompetanse.

Nynorsk

Helt fra jamstillingsvedtaket i 1885 har bokmål og nynorsk vært likestilte skriftspråk i Norge. Språkpolicen skal fremme reell likestilling mellom de to skriftspråkene. Det er færre nynorskbrukere enn bokmålsbrukere, og nynorsken har en svakere posisjon enn bokmål i samfunnet. Siden nynorsk er det minst brukte av de to offisielle norske skriftspråkene, har offentlige organer et særskilt ansvar for å fremme nynorsk. Dette ansvaret er lovfestet i språkloven. I tillegg lovfester opplæringsloven elevers rett til å bruke og å få opplæring på nynorsk. Dette innebærer at skole og offentlig forvaltning er to spesielt viktige arenaer for

nynorsk. Språkrådet har derfor valgt å se nærmere på statusen for nynorsk på disse arenaene.

Status for nynorsk i grunnopplæringen

Med noen unntak skal alle som går gjennom norsk skole, lære å mestre både bokmål og nynorsk. En grunnopplæring som gir kunnskap og ferdigheter i både bokmål og nynorsk, er en forutsetning for at skriftspråkene skal være likeverdige. Den skal sette alle i stand til å bruke begge skriftspråkene. De overordnede målene for arbeidet med nynorsk i grunnopplæringen er å holde oppe tallet på nynorskbrukere (St.meld. nr. 35 (2007–2008), 9.1.3) og å styrke de individuelle språkrettighetene til skoleelever med nynorsk som opplæringspråk (Prop. 108 L (2019–2020), 15.4.2).

I praksis er det vanskeligere å være nynorskbruker enn bokmålsbruker i skolen, og mange elever bytter hovedmål fra nynorsk til bokmål i løpet av skolegangen.

Språkrådet har gjennomgått informasjon om og statistikk over antall elever med nynorsk i skolen, situasjonen for læremidler på nynorsk og nynorsk i voksenopplæringen.

Noen terminologiske avklaringer

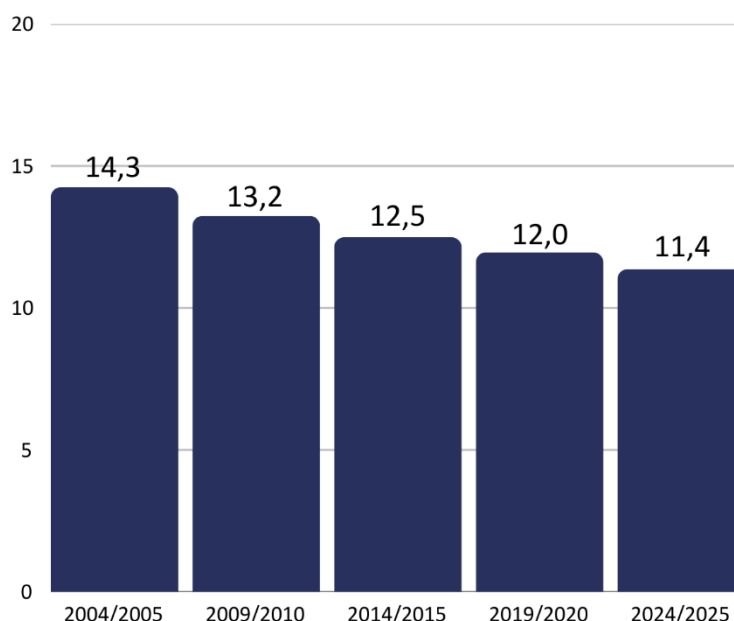
I opplæringsloven dekker termen *hovedmål* både skriftspråket kommunen har vedtatt som hovedmål for skolen, og hovedskriftspråket eleven selv velger. I dette dokumentet har Språkrådet valgt å bruke *hovedmål* bare om skriftspråket til elevene, og *skolemål* om språket kommunen har vedtatt for skolen. I statistikk over hovedmål og skolemål er skoler og elever med andre språk enn norsk (for eksempel samisk) holdt utenfor.

Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) inneholder informasjon om hvilken *opplæringsmålform* elevene blir registrert med når de skrives inn på skolen. En elev kan i prinsippet endre opplæringsmålform under skoleløpet. GSI har flere valgmuligheter i kategorien opplæringsmålform, blant annet bokmål, nynorsk, samisk og kvensk/finsk. Siden *målfarm* vanligvis er brukt om varianter av samme språk, for eksempel at bokmål og nynorsk er målformer av norsk, brukes termen *opplæringsspråk* i stedet for *opplæringsmålfarm* i dette dokumentet.

Når elever skrives inn til skolestart i 1. klasse, velger elevens foreldre eller foresatte nynorsk eller bokmål som ønsket hovedmål. Dette kalles *registrert hovedmål* i denne rapporten. Elever med nynorsk som registrert hovedmål kalles *nynorskelever* i denne rapporten.

Andel elever med nynorsk som registrert hovedmål (nynorskelever)

Alle skoler skal ha et kommunalt vedtak om hvilket skolemål – bokmål eller nynorsk – skolen skal bruke. Uavhengig av hva som er skolens skolemål, velger elevens foreldre eller foresatte nynorsk eller bokmål som ønsket hovedmål for eleven når eleven skrives inn til skolestart i 1. klasse. Skolene og kommunene rapporterer disse tallene i Grunnskolens Informasjonssystem (GSI).

Prosent av elevene i 1.–10. klasse registrert med nynorsk i GSI

Figur 3: Prosentdel av elevene i 1.–10. klasse som er registrert med nynorsk som hovedmål i GSI
Kilde: GSI

Tallene fra GSI (figur 3) viser andelen nynorskelever av den totale elevmassen. I skoleåret 2004/2005 utgjorde nynorskelevne 14,3 prosent, og i skoleåret 2024/2025 har andelen sunket til 11,4 prosent. Det har vært en jevn nedgang i hele perioden.

En nærmere kikk på enkeltkull viser at det i 2004 begynte 8539 nynorskelever i 1. klasse. Dette utgjorde 14,4 prosent av elevene som hadde norsk som opplæringspråk (bokmål eller nynorsk). Tjue år senere, i 2024, hadde antallet nynorskelever i 1. klasse sunket til 6495 elever, eller 11,5 prosent. Dette er en nedgang på 2,9 prosentpoeng.

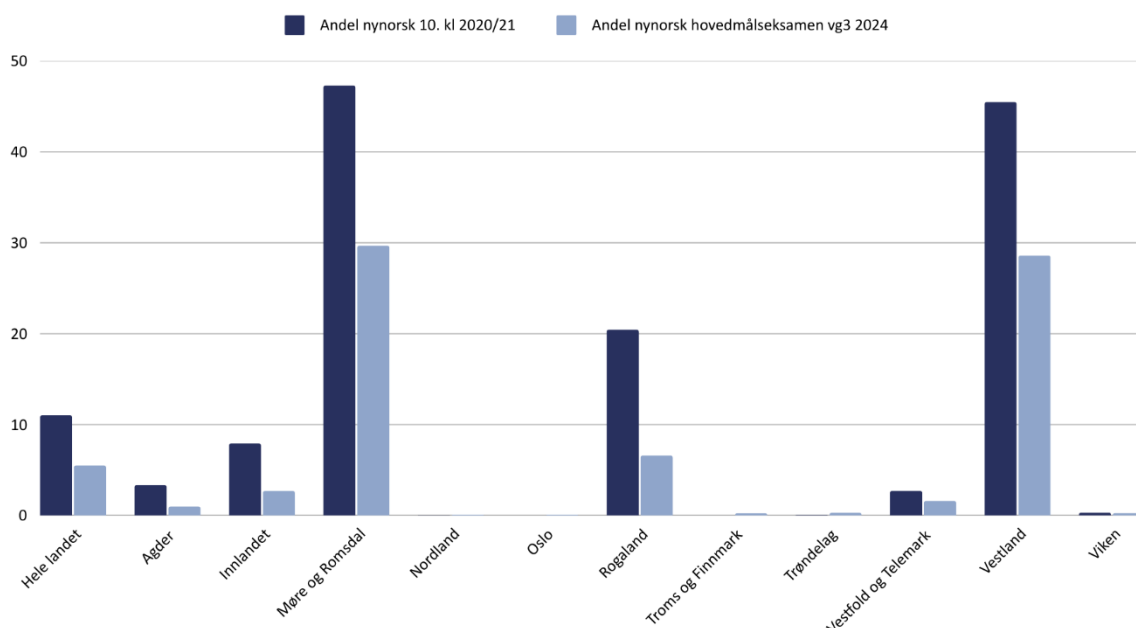
I 2004 gikk 8387 nynorskelever ut av ungdomsskolen, eller 13,6 prosent. I 2024 hadde 7135 tiendeklassinger nynorsk som registrert hovedmål, eller 10,5 prosent. Det er en nedgang på 3,1 prosentpoeng. Nynorskprosenten gikk ned hvert år fra 2004 til 2024 for både første- og tiendeklassinger.

Det må tas noen forbehold om dataene som er registrert i GSI. Det at elever står oppført med opplæringspråk nynorsk eller bokmål, betyr ikke nødvendigvis at de faktisk har opplæring på det språket de er oppført med. For eksempel vil fem elever på en skole med nynorsk som skolemål utgjøre en for liten gruppe til å få egen elevgruppe/klasse med opplæring på bokmål. De vil da stå registrert med bokmål som opplæringspråk selv om undervisningen deres foregår på nynorsk. Ut fra GSI kan man altså ikke vite hvor mange som faktisk får opplæring på sitt valgte hovedmål.

Språkbytte fra nynorsk til bokmål

En av utfordringene for nynorskens status og stilling er at elever skifter hovedmål fra nynorsk til bokmål i løpet av skolegangen. Tall fra 2024, hentet inn fra Utdanningsdirektoratet, indikerer at over 50 prosent av elevene med nynorsk som hovedmål skifter til bokmål mellom 10. klasse og 3. klasse på videregående.

Overgang fra nynorsk i 10. klasse i 2021 til eksamen i nynorsk hovedmål for vg3 2024

Figur 4: Språkbytte fra nynorsk til bokmål fra 10. klasse i 2021 til vg3 i 2024.

For å kunne sammenligne tallene fra 2020/2021 med dem fra 2023/2024 er fylkesinndelingene fra 2020/2021 beholdt i denne tabellen. De tre fylkene Viken, Troms og Finnmark og Vestfold og Telemark ble delt opp 1. januar 2024.

Kilde: Utdanningsdirektoratet, GSI

Andelen elever som skifter til bokmål, er størst i Agder (70 prosent), Rogaland (67 prosent) og Innlandet (66 prosent). Tidligere har andelen nynorskelever holdt seg mest stabil i Sogn og Fjordane, men etter fylkessammenslåingen har vi ikke egne tall for Sogn og Fjordane. I Vestland har 37 prosent av nynorskelevene gått over til bokmål i løpet av videregående i perioden.

Det må tas noen forbehold om disse tallene. Tallene for 10. klasse dekker alle elever med norsk hovedmål. Tallene for vg3 dekker bare studieforberedende eksamen. Elevene som tar yrkesutdanning, er dermed ikke med i disse tallene. Det er ca. 20 000 elever som ikke omfattes av statistikken, og disse elevene finnes det ikke tall for. Tallene viser dermed bare en tendens.

Hvordan er fordelingen av nynorskelever og bokmålelever på skolene? Utvikling i perioden 1999–2024

Den samlede mengden nynorskelever i grunnskolen falt med 3,9 prosentpoeng fra skoleåret 1999/2000 til skoleåret 2024/2025, se tabell 2.

49 prosent av elevene med nynorsk hovedmål gikk på skoler der 100 prosent av elevene var registrert med nynorsk hovedmål i 1999. I 2024 hadde dette tallet sunket til 44 prosent. Se tabell 3 nedenfor.

Hele 86,4 prosent av nynorskelevene i 2024/2025 går på skoler der det er over 80 prosent nynorskelever. Det har vært en halvering av gruppen nynorskelever som går på en skole der under 40 prosent er nynorskelever, fra 4612 i 1999/2000 til 2318 i 2024/2025. På skoler med over 80 prosent nynorskelever har nedgangen vært på 18 prosent i samme periode.

I faktisk antall elever er det størst nedgang i kjerneområdene, det vil si områder der nynorsk skriftspråk står sterkt. Den største nedgangen *i prosent* er på skoler der nynorskelever er i mindretall. Dette er skoler i de såkalte randsonene, det vil si områder der nynorsk skriftspråk tidligere har stått sterkt, men nå er under et særlig stort press fra bokmål. Men nedgangen her gjelder altså et mindre antall elever enn i kjerneområdene.

Endringer i det samlede antallet nynorskelever på norske grunnskoler								
1999/2000			2024/2025			Endring 1999–2025		
Skoler med nynorsk-elever	Nynorsk-elever*	Nynorsk-elever i %	Skoler med nynorsk-elever	Nynorsk-elever*	Nynorsk-elever i %	Skoler med nynorsk-elever	Nynorsk-elever*	Nynorsk-elever i %
961	88523	15,3	578	70889	11,4	-383^	-17634	-3,9

Tabell 2: Endringer i det samlede antallet nynorskelever på norske grunnskoler

*Nynorskelever: elever i 1.–10. klasse registrert med nynorsk som hovedmål i GSI

^Endringen skyldes hovedsakelig skolesammenslåinger.

Kilde: GSI

Skolene med 100 % nynorskelever blir færre, og nynorskelevne i randsonene bytter til bokmål										
1999/2000				2024/2025			Endring 1999–2025			
Nynorsk-elever som del av elevmassen	Antall skoler	Nynorsk-elever	Andel av alle nynorsk-elever i Norge	Antall skoler	Nynorsk-elever	Andel av alle nynorsk-elever i Norge	Antall skoler	Nynorsk-elever	Endring i fordeling av nynorsk-elever (prosent-poeng)	Endring i fordeling av nynorsk-elever (%)
100 %	570	43302	48,92 %	263	31180	43,98 %	-307	-12122	-4,93	-10,08 %
80–100 %	207	31530	35,62 %	170	30074	42,42 %	-37	-1456	6,81	19,11 %
60–80 %	35	5704	6,44 %	23	3518	4,96 %	-12	-2186	-1,48	-22,98 %
40–60 %	25	3375	3,81 %	28	3799	5,36 %	3	424	1,55	40,56 %
20–40 %	33	2622	2,96 %	21	1288	1,82 %	-12	-1334	-1,15	-38,66 %
0,1–20 %	91	1990	2,25 %	73	1030	1,45 %	-18	-960	-0,80	-35,37 %
Sum	961	88523	100 %	578	70889	100 %	-383	-17634	–	–

Tabell 3: Endringer i fordeling av nynorskelever på norske skoler

Kilde: GSI

Læremiddelsituasjonen for nynorsk

Etter at godkjenningsordningen for lærebøker ble opphevet i 2001, finnes det ikke noen samlet oversikt over lærebøker og læremidler som brukes i norsk skole. Opplæringsloven slår i § 15-3 fast at «[s]kolen skal bruke læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris». Ansvaret ligger på kommunene, men det er ingen steder en skole eller skoleeier enkelt kan finne ut hvilke læremidler som oppfyller disse kravene.

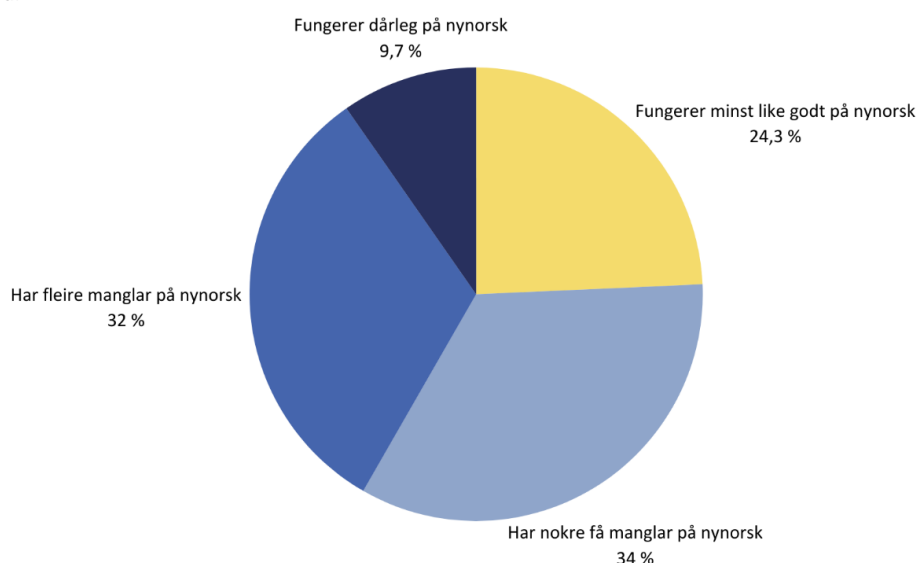
Det finnes ikke statistikk på dette feltet, men det lille som er gjort av undersøkelser, tyder på at det står dårligere til med læremidler på nynorsk enn på bokmål. Språkrådet vet at det pågår undersøkelser av kvalitet og tilgang på læremidler og læringsressurser i skolen, og i løpet av 2025 vil det komme mer kunnskap om dette.

I sin mastergradsoppgave fra 2023 undersøkte Anita Rustad om nye digitale læringsressurser i grunnskolen var tilgjengelige på nynorsk, og hvordan kvaliteten på nynorskutgavene var. Hun fant at ni av ti læringsressurser hun undersøkte, forelå på nynorsk, men at bare to av ressursene kunne sies å ha like god kvalitet på nynorsk som på bokmål (Rustad, 2023).

Landssamanslutninga av nynorskkommunar (LNK) gjennomførte i 2022 en spørreundersøkelse blant skoler med mer enn ti elever med nynorsk som hovedmål (Langåker, 2022). Skolene ble bedt om å rapportere om hvilke læremidler de brukte, og om læremidlene fungerte like godt på nynorsk og bokmål.

I kva grad opplever du at det mest brukte læremiddelet dykkar fungerer like godt på nynorsk som bokmål?

103 svar

Figur 5

Kilde: LNK

Det er bare ca. en firedel av respondentene i undersøkelsen til LNK som svarer at læremidlene på nynorsk fungerer minst like godt som læremidlene på bokmål, og dette samsvarer med funnene i mastergradsoppgaven til Rustad.

LNK-undersøkelsen *Opplæringslova og skriveprogram – ei undersøking blant rektorane i grunnskulen* fra 2024 bekrefter tendensen i undersøkelsen fra 2022 (LNK, 2024). 2024-undersøkelsen viser at skolene bruker skriveprogrammer der stavekontrollen ikke følger norsk offisiell rettskrivning, og dette problemet er størst på nynorsk. Da Språkrådet vinteren 2024 testet skriveprogrammet i Google for Education (programvarepakken Google tilbyr til skolene), fant vi at 74 prosent av skrivefeilene ikke ble markert av stavekontrollen for nynorsk (Nr, 2024). Tall fra LNK fra 2024 viser at om lag 22 prosent av skolene bruker skriveprogrammet fra Google (LNK, 2024).

Nynorsk i voksenopplæringen

Språkrådet ser her på forholdet mellom bokmål og nynorsk i norskopplæringen for innvandrere slik det kommer til uttrykk i hvor mange som har avlagt *Norskprøven* på nynorsk (skriftlig delprøve). Norskprøven er en standardisert ferdighetsprøve som tester kommunikativ kompetanse i norsk. Det er den største prøven for voksne flyktninger og innvandrere når det gjelder både antallet som avlegger den, og bredden i ferdighetsnivåene som måles.

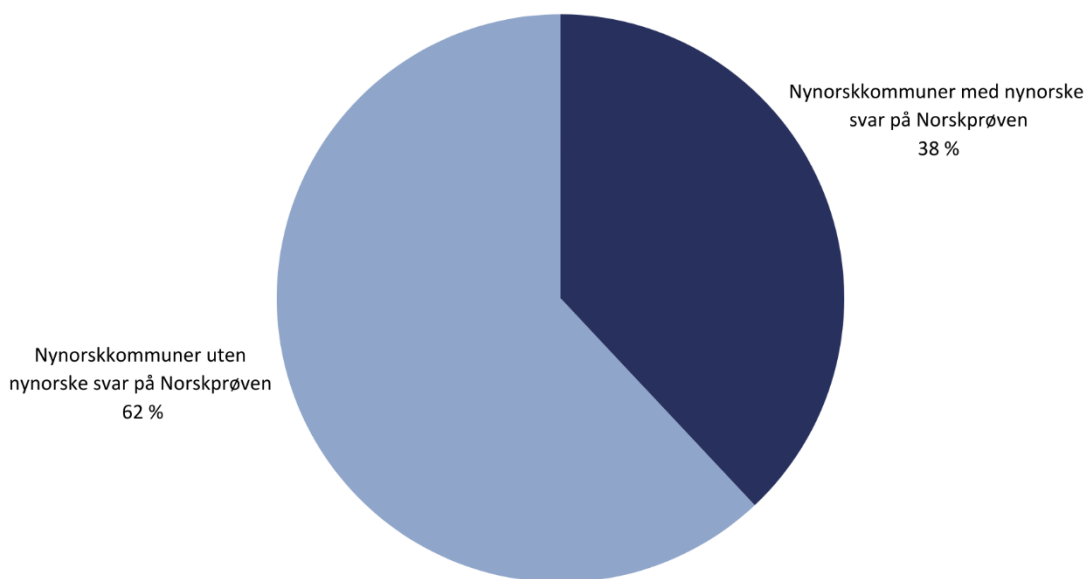
Det er voksenopplæringssentrene i kommunene som gjennomfører Norskprøven. Det er ikke nødvendigvis slik at de som tar prøven, bor i kommunen der prøven blir gjennomført.

Det blir gjennomført fire slike prøver i året, og mai-prøven har flest kandidater. Kandidatene kan ta prøven flere ganger i løpet av et år, og de velger selv om de vil ta prøven på nynorsk eller bokmål. De kan endre på dette valget hvis de må ta prøven på nytt. Språkrådet har fått tall fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse på hvor mange kandidater som tok prøven i mai 2024. Da var det 7742 kandidater som tok norskprøven. 416 av disse, altså 5,4 prosent, tok prøven på nynorsk. 95,4 prosent av kandidatene som tok prøven på nynorsk, var i de to nynorskfylkene Møre og Romsdal og Vestland.

Når disse tallene sammenstilles med språkvedtakene i kommunen, viser det seg at det i flere av kommunene som har nynorsk språkvedtak, kun er bokmålskandidater til norskprøven. Dette kan være en indikasjon på at disse kommunene gir norskopplæring på bokmål selv om det vanlige skolemålet i kommunen er nynorsk. Det innebærer blant annet at foreldre får opplæring i et annet skriftspråk enn barna deres gjør på skolen, og et annet skriftspråk enn det som brukes i den kommunale administrasjonen og i lokalmiljøet for øvrig. Fra et

språkpolitisk synspunkt er det uheldig at det i områder der man kunne forvente at nynorsk står sterkt, likevel er voksenopplæring på bokmål.

Nynorske svar på Norskprøven avholdt i nynorskkommuner mai 2024

Figur 6: Nynorske svar på Norskprøven avholdt i nynorskkommuner i mai 2024

Kilde: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Språkrådet

Status for nynorsk i statsforvaltningen

Skal innbyggerne i Norge få oppfylt de språklige rettighetene sine, må statsorganer og departementer følge språkloven. Begge skriftspråkene skal brukes og være synlige i sentral informasjon fra staten, og privatpersoner har rett til å få svar fra statlige organer på eget skriftspråk.

I henhold til språkloven plikter sentrale statsorganer å veksle mellom bokmål og nynorsk i allment tilgjengelige dokumenter over tid slik at ingen av skriftspråkene brukes mindre enn 25 prosent. I tillegg skal statsorganer gjøre alle skjemaer og andre selvbetjeningstjenester tilgjengelige på både bokmål og nynorsk. Språkrådet fører tilsyn med enkelte av reglene i språkloven.

Generelt om etterlevelse av språkloven

Av det totale antallet sentrale statsorganer Språkrådet førte tilsyn med, var det 90 prosent som brøt ett eller flere av lovkravene som ble vurdert i tilsynet for 2023.

Tallene fra tilsynet for 2023 viser likevel noen positive tendenser. Tilsynet omfattet 15 departementer og 168 underliggende virksomheter. Av de 168 underliggende virksomhetene var det ti som oppfylte alle lovkravene som ble vurdert. Dette er en økning fra bare én virksomhet i 2022. I tillegg økte antallet underliggende virksomheter som brukte minst 25 prosent nynorsk i sosiale medier, fra 36 i 2022 til 46 i 2023. Antallet virksomheter som brukte minst 25 prosent nynorsk totalt på nett, økte fra åtte i 2022 til 14 i 2023, og virksomheter som brukte minst 25 prosent nynorsk i ny tekst på nett publisert det siste året, økte fra 13 i 2022 til 26 i 2023, se tabell 4.

	2022	2023
Antall virksomheter som oppfyller alle kravene som ble vurdert av tilsynet	1	10
Antall virksomheter som bruker minst 25 % nynorsk i sosiale medier	36	46
Antall virksomheter som har minst 25 % nynorsk på nett (bare hovednettsteder er regnet med for 2023)	8	14
Antall virksomheter som har minst 25 % i nettekst som er ny av året	13	26

Tabell 4: Oversikt over utvikling i lovetterlevelse hos 183 statsorganer (departementer og underliggende virksomheter) fra 2022 til 2023

Kilde: Språkrådet 2023a, Språkrådet 2024a

Statsorganer som har alle digitale tjenester på bokmål og nynorsk

Digitale tjenester i henhold til språkloven er skjemaer og andre selvbetjeningstjenester. Loven krever at slike tjenester skal være tilgjengelige på både bokmål og nynorsk samtidig.

Det er få departementer som har slike digitale tjenester, og av de fem departementene som har det, er det bare to som oppfyller kravet i loven. Blant de 168 underliggende virksomhetene er det 120 som melder at de har slike tjenester. Av disse er det 37 som oppfyller kravene i loven, det vil si en andel på 31 prosent. Det er altså under en tredel av statsorganene som har alle sine digitale tjenester på både bokmål og nynorsk.

Teksttilfang på nynorsk versus bokmål på nett og i sosiale medier

Tall for teksttilfang på nettsider høstes inn ved hjelp av *Målfrid*², og her blir utregningene gjort basert på antall ord. Dette er en relativt ny måte å beregne nynorskandelen på, siden vi tidligere baserte utregningen på antall dokumenter. Første gang Målfrid ble brukt, var i 2020. Målfrid har blitt stadig forbedret i løpet av årene verktøyet har vært i bruk.

Tallene for tekst i sosiale medier er derimot egenrapportert av departementene og de underliggende virksomhetene. Her blir utregningen gjort på grunnlag av *antall poster* på sosiale medier, uavhengig av hvor mye tekst det er i hver enkelt post.

Tallene som ligger til grunn for Språkrådets tilsyn med språkloven, har blitt innhentet og presentert på ulike måter de siste årene. Sammenligning med tidligere år gir derfor ikke nødvendigvis et nøyaktig bilde av utviklingen. Tallene fra tilsynet for 2023 vil derfor fungere som en nullpunktsmåling som vi kan sammenligne framtidige resultater med.

Tallene fra robotinnhøstingen i 2023 viser at nynorskandelen av den *totale* mengden tekst på hovednettstedene til underliggende virksomheter var 10 prosent i gjennomsnitt. For andelen nynorsk i *ny* tekst som ble publisert i 2023, var gjennomsnittet på 11 prosent. For sosiale medier viser rapporteringen at gjennomsnittlig 19 prosent av postene som ble lagt ut på sosiale medier i 2023, var på nynorsk. Dette viser at de underliggende virksomhetene er langt fra lovkravet om å bruke minimum 25 prosent både bokmål og nynorsk i slike tekster.

Departementene og Statsministerens kontor kan vise til klart bedre tall enn sine underliggende virksomheter. Andelen nynorsk i tekst publisert på regjeringen.no i 2023 var 25 prosent. For stortingsdokumenter var det samlede gjennomsnittstallet for tekst i 2023 enda høyere: 30 prosent. Andelen nynorske poster på sosiale medier var også 25 prosent.

Statsorganer som stiller krav om nynorsk i innkjøp av digitale tjenester eller nettløsninger

Språkrådet undersøkte i 2024 hvilke krav departementenes underliggende virksomheter stiller når de bestiller nettløsninger eller digitale tjenester. Spørsmålet som ble stilt, var det følgende: «Korleis påverkar krava til nynorsk og bokmål innkjøp/utvikling av digitale sjølvbetenings tjenester hjå dykk?» Blant de 144 virksomhetene som svarte på spørsmålet, var det 20 som oppga at de ikke har digitale selvbetjeningsløsninger.

²Målfrid er en tråler som henter inn tekst fra offentlige nettsider på .no-domenet. I tilsynssammenheng brukes en delmengde av den tekstmengden som høstes inn.

De resterende virksomhetene (124) oppga følgende:

- 13 virksomheter stiller ikke krav om språkvalg (velger løsning etter andre kriterier).
- 1 virksomhet tar bare høyde for bokmål.
- 4 virksomheter tar høyde for engelsk og bokmål.
- 18 virksomheter tar høyde for nynorsk og bokmål.
- 34 virksomheter tar høyde for nynorsk, bokmål og minst ett fremmedspråk.
- 7 virksomheter ønsker å gi flere språkvalg, men oppgir at de ikke har mulighet.

Av de virksomhetene som oppga å ha digitale selvbetjeningsløsninger, var det altså 42 prosent som tok høyde for nynorskversjoner i sine innkjøp.

Andel lover på nynorsk

Loverket er et særlig viktig domene for nynorsken. Fordi nynorsk administrativ tekst til sammen har mindre omfang og færre kilder enn bokmålstekstene, er den mer utsatt for kvalitetsforringing. Det er derfor viktig å arbeide for at den samlede mengden lovtekst på nynorsk øker.

Språkrådet fikk i 2022 en kartlegging fra Lovdata av forholdet mellom nynorsk og bokmål i norske lover per mai 2022. Kartleggingen viser skriftspråk i gjeldende lover og gir en historisk oversikt. Per mai 2022 var 85,8 prosent av lovene på bokmål og 14,2 prosent på nynorsk. Av den totale mengden gjeldende lovtekst per mai 2022 var 91,2 prosent på bokmål og 8,8 prosent på nynorsk. Den forrige kartleggingen ble utført av Kulturdepartementet i 2012 og viste at 15,1 prosent av alle gjeldende lover da var på nynorsk. Andelen nynorsk tekstmasse var 9,9 prosent. Det har altså vært en liten nedgang fra 2012 til 2022 målt både i antallet lover (0,9 prosentpoeng) og i tekstmengde (1,1 prosentpoeng) (Språkrådet, 2023b).

Det er et språkpolitisk mål at 25 prosent av lovene skal være på nynorsk, men dette målet er staten langt fra å nå.

Språkrådets vurderinger

Språkstatus 2025 viser at gjennomføringen av den norske språkpolitikken fremdeles byr på store utfordringer. Norsk er under press fra engelsk, og nynorsk er under press fra bokmål. Situasjonen for de tre undersøkte områdene er alvorlig, og Språkrådet mener at alle sektorer må prioritere oppfølging av språkpolitikken høyere. Norsk språk er en av de viktigste infrastrukturene i det norske samfunnet, og et godt vedlikeholdt og tilgjengelig fellesspråk er et utgangspunkt for demokrati, innbyggerrettigheter og tillit.

De siste årene har norsk fagspråk i UH-sektoren fått økt oppmerksomhet. I 2023 ga Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet ut *Frå ord til handling. Handlingsplan for norsk fagspråk i akademien*, som inneholder flere konkrete tiltak for å sikre og styrke norsk fagspråk. Samtidig går bruken av norsk språk i sektoren nedover på flere områder. Andelen norsk i forskningspublisering blir stadig mindre. Det er en ønsket politikk at forskning skal publiseres i internasjonale tidsskrifter, og det innebærer som regel at publiseringsspråket blir engelsk. Dette får konsekvenser for utviklingen av norsk fagspråk, siden fagspråket ofte videreutvikles og nye termer oppstår i forbindelse med ny forskning. Skal norsk fagspråk utvikles og forskning bli tilgjengelig for det norske samfunnet, må ny forskning formidles på norsk. Tilgjengelige datakilder som forvaltes av UH-sektoren selv, indikerer at den enkelte forskeren formidler mindre på norsk nå enn for ti år siden.

Norsk som undervisningsspråk brukes stadig mindre på både masternivå og bachelornivå. Nedgangen er størst på bachelornivå. En undersøkelse av eksamensbesvarelser på bachelornivå viser at mange av studentene som har fått undervisning på engelsk, ikke klarer å skrive om faget sitt på norsk (Kristiansen, 2019). Undersøkelser viser at studenter lærer best på morsmålet. Altså vil det få negative konsekvenser for studentenes læring om undervisningsspråket endres fra norsk til engelsk (Håkansson og Svensson, 2024). I 2024 trådte den nye universitets- og høyskoleloven i kraft. Her er bestemmelsen om at undervisningsspråket skal være norsk eller samisk, gjeninnført, etter å ha vært ute av UH-lovgivningen i nesten 20 år. Med en slik lovendring er det grunn til å forvente at norsk i mindre grad enn før vil bli foretrekket av engelsk som undervisningsspråk.

Satsingen på og finansieringen av Termportalen har hatt positiv effekt og gjort terminologi på bokmål og nynorsk mer tilgjengelig. Antallet termbaser i Termportalen har nesten tredoblet seg fra 2021 til i dag. Men også her er det mye som gjenstår. I en undersøkelse blant vitenskapelig ansatte ved norske universiteter og høyskoler utført for Språkrådet og Termportalen i 2022 sier 47 prosent av respondentene at det mangler norsk terminologi på deres fagområde (Språkrådet og Universitetet i Bergen, 2022). Mangelen er størst for nynorsk terminologi.

Språkrådets egne undersøkelser viser at en stor andel av befolkningen bruker digitale tjenester som ikke er på norsk. Svært mange nynorskbrukere må bytte til bokmål eller engelsk for å få utbytte av ulike typer teknologi. Det er et politisk mål å legge til rette for bruk av norsk språk i teknologi, og Nasjonalbiblioteket og Språkrådet har fått en årlig bevilgning over statsbudsjettet på 10 millioner kroner til dette formålet de siste seks årene. Bevilgningen er brukt til å øke mengden grunnlagsressurser, for både bokmål og nynorsk, til bruk i språkteknologiske løsninger. Ressursene er fritt tilgjengelige og skal kunne brukes av alle. De siste årene har språkbanken fått stadig flere ressurser. Økningen i taleressurser for dialekter og nynorsk og i tekstressurser for nynorsk har vært særlig stor.

Skal norsk fungere godt i språkteknologiske løsninger og være et reelt alternativ til engelsk, må det satses videre på norsk språk og teknologi i årene framover. Tekster produsert av store generative språkmodeller blir en stadig viktigere del av tekstproduksjonen i Norge. Språkrådets egne undersøkelser viser at tekster som produseres av de mest brukte språkmodellene, har lav kvalitet. Tekster på nynorsk har vesentlig dårligere kvalitet enn tekster på bokmål. Dette utgjør en ny og stor trussel mot nynorsk som likeverdig skriftspråk. Det er også en trussel mot elever som skal lære nynorsk i skolen, dersom disse verktøyene brukes til noe som de i dag ikke egner seg til. I KI-generert tekst på norsk, både bokmål og nynorsk, skinner dessuten engelskspråklig syntaks og engelsk fraseologi gjennom. En økende mengde KI-generert tekst vil kunne påvirke språkbrukernes oppfatning av hva som er god og korrekt norsk.

De innhentede tallene for nynorsk i grunnopplæringen viser at nynorsk er under sterkt press i skolen. Tall fra perioden 2004–2024 viser en jevn nedgang i andelen nynorskelever. Det blir færre skoler med bare nynorskelever, og over halvparten av elevene med nynorsk som hovedmål skifter til bokmål mellom 10. klasse i grunnskolen og 3. klasse på videregående. Språkbyttetendensen er sterkest i randsonene. Det rapporteres også at det er dårligere kvalitet på læremidler, digitale læringsressurser og skrivestøtte på nynorsk. Alt dette er stikk i strid med de overordnede språkpolitiske målene for grunnopplæringen, som er å opprettholde tallet på nynorskelever og hindre språkbytte.

Arbeidet med Språkstatus 2025 og innhenting av tall for nynorsk i skolen har avdekket at det er svært vanskelig å få oversikt over den reelle andelen nynorskelever i grunnopplæringen. Uten oppdatert, presis statistikk er det ikke mulig å utforme gode utdanningspolitiske tiltak som støtter opp under de langsiktige språkpolitiske målene for sektoren.

Situasjonen er nå alvorlig. Dersom nedgangen i nynorskelever på landsbasis fortsetter i samme tempo som de siste 20 årene, vil det om 80 år knapt finnes elever med nynorsk hovedmål igjen på norske skoler.

I statsforvaltningen har andelen nynorsk tekst i ulike sjangere steget litt de siste årene, men generelt er den fremdeles lav. Fortsatt bryter rundt 90 prosent av statsorganene språklovens bestemmelser om bruk av nynorsk og bokmål. Det gjelder alle universitetene og høyskolene så vel som store statsorganer med omfattende publikumskontakt. Sammenhengen mellom et språks synlighet og dets status er velkjent. Når staten samlet sett ikke etterlever bestemmelsene om bruk og synliggjøring av de to likestilte norske skriftspråkene, bidrar det til å marginalisere nynorsk ytterligere.

Arbeidet med Språkstatus 2025 har vist at det på flere felt mangler pålitelig statistikk og data som er samlet inn på en systematisk måte. Språkrådet arbeider med å utvikle et indikatorgrunnlag for evaluering av tilstanden for språkene våre og effektene i samfunnet av den samlede språkpolitiske innsatsen. I årene framover vil Språkrådet utvikle dette arbeidet videre ved å etablere en egen enhet for innsikt og analyse. Dette vil gi et bedre grunnlag for en statusoversikt for flere av de språkpolitiske feltene, men Språkrådet er da avhengig av at alle sektorer bidrar med statistikk og data som er kvalitetssikret.

Kilder

Cristin – nasjonalt system for informasjon om forskning. Sikt – kunnskapssektorens tjenesteleverandør. <https://www.cristin.no/>

Database for statistikk om høyere utdanning (DBH). Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. <https://dbh.hkdir.no/>

Den norske Forleggerforening. (2023). *Bokmarkedet 2023. Forleggerforeningens bransjestatistikk.* https://forleggerforeningen.no/wp-content/uploads/2024/09/Bransjestatistikk_2023_web.pdf

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. <https://hkdir.no/>

European Language Equality (ELE). <https://european-language-equality.eu/>

European Language Grid (ELG). <https://live.european-language-grid.eu/>

Grunnskolen Informasjonssystem (GSI). Utdanningsdirektoratet. <https://gsi.udir.no/informasjon/>

Håkansson, O. og Svensson, P. (2024). *På engelska förstår jag ungefär: Om anglifieringen av svensk högre utbildning.* Stockholm: Morfem.

Kristiansen, M. (2019). *Språklige utfordringer i høyere utdanning. En undersøkelse av språkbruk i eksamensbesvarelser på bachelornivå.* Oslo: Språkrådet. https://sprakradet.no/wp-content/uploads/Sprak-i-eksamensbesvarelser_endelig.pdf

Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. (2023). *Frå ord til handling. Handlingsplan for norsk fagspråk i academia.* Oslo: Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/1800367dc51846b98a0b33817f03c958/no/pdfs/handlingsplan-fra-ord-til-handling.pdf>

Landssamanslutninga av nynorskkommunar (LNK). (2024). *Opplæringslova og skriveprogram: Ei undersøking blant rektorane i grunnskulen.* (Upublisert)

Langåker, S.O. (2022). *Digital skule på nynorsk: Spørjeundersøking om digitale læremiddel.* Stord: Landssamanslutninga av nynorskkommunar (LNK).

Norwegian Open Research Archives (NORA). Sikt – kunnskapssektorens tjenesteleverandør.
<https://nora.openaccess.no/>

Nrk. (2024, 19. desember). *Stavekontroll i norsk skole: Gotteri, låv og kjærlegheit er nynorsk.*
https://www.nrk.no/norge/stavekontroll-i-norsk-skole_-gotteri_-lav-og-kjaerlegheit-er-nynorsk-1.17156716

Offerdal, K. (red.). (2024). *Tilstandsrapport for høyere utdanning 2024.* Bergen: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. <https://hkdir.no/rapporter-undersokelser-og-statistikk/tilstandsrapport-for-hoyere-utdanning-2024>

Opplæringsloven. (2023). *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa* (LOV-2023-06-09-30). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30>

Prop. 108 L (2019–2020). *Lov om språk (språklova).* Oslo: Kulturdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-108-l-20192020/id2701451/>

Prop. 126 L (2022–2023). *Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven).* Oslo: Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-126-l-20222023/id2984933/>

Rustad, A. (2023). *Ei undersøking av tilgangen på læringsressursar på nynorsk frå fire marknadsleiande forlag av læringsressursar, mot tilgangen på bokmål.* Kongsberg: Universitetet i Sørøst-Noreg.

Solberg, P.E., Røsok, M., Dale, I.L. og Lindstad, A.M. (2024). *Status for norsk talegjenkjenning.* Oslo: Nasjonalbiblioteket.
https://www.nb.no/sbfil/dok/2024_talegjenkjenning.pdf

Språkbanken ved Nasjonalbiblioteket. <https://www.nb.no/sprakbanken/>

Språkloven. (2021). *Lov om språk (LOV-2021-05-21-42).*
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-05-21-42?q=spr%C3%A5klova>

Språkrådet. (2020). *Befolkningsundersøkelse for Språkrådet 2020.* https://sprakradet.no/wp-content/uploads/20201007_sprakradet_befolkningsundersokelse-2020.pdf

Språkrådet. (2023a). Rapport om tilsynet med bruken av bokmål og nynorsk i statsorgana i 2022. <https://sprakradet.no/wp-content/uploads/rapport-om-tilsynet-med-bruken-av-bokmal-og-nynorsk-i-statsorgana-i-2022.pdf>

Språkrådet. (2023b). Årsrapport 2022. https://sprakradet.no/wp-content/uploads/sprakradets-arsrapport-2022_netto_enkeltisder.pdf

Språkrådet. (2023c). Språkteknologi i Norge 2023. <https://sprakradet.no/wp-content/uploads/Rapport-Sprakteknologi-i-Norge-290124.pdf>

Språkrådet. (2024a). Rapport fra tilsynet med bruken av nynorsk og bokmål i staten 2023. <https://sprakradet.no/wp-content/uploads/Rapport-fra-tilsynet-med-bruken-av-nynorsk-og-bokmal-i-staten-2023.pdf>

Språkrådet. (2024b). Språkrådets bruker- og befolkningsundersøkelse 2024. <https://sprakradet.no/wp-content/uploads/Sprakradets-Bruker-og-befolkningsundersokelse-2024.pdf>

Språkrådet. (2025). KI-språkets fallgruver. <https://sprakradet.no/aktuelt/ki-sprakets-fallgruver/>

Språkrådet og Universitetet i Bergen. (2022). Undersøkelse om norsk fagspråk og terminologi i universitets- og høyskolesektoren. Utført av Rambøll Management Consulting. https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/undersokelse_om_norsk_fagsprak_terminologi_og_termportalen.pdf

Statistisk sentralbyrå. Tabell over doktoravhandlinger 2010–2023, etter språk. <https://www.ssb.no/statbank/table/13595>

St.meld. nr. 35 (2007–2008). Mål og mening – Ein heilskapleg norsk språkpolitikk. Oslo: Kultur- og kirkedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-35-2007-2008-/id519923/>

Termportalen ved Universitetet i Bergen. <https://www.termportalen.no/>

Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/>